

Sportverenigingen

Een selectie uit de Monitor Sport en corona IV – De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector.

Ine Pulles

Peter van Eldert

Hugo van der Poel

Oplegger hoofdstuk 3 – Sportverenigingen

Dit document bevat het hoofdstuk ‘Sportverenigingen uit de Monitor Sport en corona IV - De gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector. Dit losse hoofdstuk is geschikt voor wie specifiek geïnteresseerd is in de gevolgen van de coronamaatregelen voor sportverenigingen. Het hoofdstuk gaat over de gevolgen voor ledenontwikkeling en -binding, financiële huishouding, het gebruik van ondersteuningsmaatregelen en de veerkracht van verenigingen. Dit document is geen zelfstandige rapportage, maar een selectie uit de Monitor Sport en corona IV, ter bevordering van de leesbaarheid en het gebruiksgemak. De gehele rapportage is [hier](#) te vinden. De managementsamenvatting van het rapport is [hier](#) te vinden.

Achtergrond Monitor Sport en corona IV

In de Monitor Sport en corona IV worden de data en kennis gebundeld over de gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector die in oktober 2021 beschikbaar zijn. We brengen de gevolgen van de coronamaatregelen voor het sport- en beweeggedrag en voor de organisatie en financiering van de sport in Nederland in beeld. Daarbij gaat de aandacht uit naar sportverenigingen, sportondernemers, de ondersteuningsstructuur, topsport, sportevenementen en betaald voetbal. De nadruk ligt op nieuwe data en kennis sinds juni 2021. Wat tot dan bekend was, is gepubliceerd in de eerste drie uitgaven van de Monitor Sport en corona. De eerste drie monitoren Sport en corona¹² zijn respectievelijk begin juli 2020, eind november 2020 en juni 2021 naar de Tweede Kamer gestuurd.

De Monitor Sport en corona IV, uitgevoerd door het Mulier Instituut, is de vierde overzichtsstudie in een serie monitors vanuit het kennisconsortium Sport en corona. In dit consortium hebben het Mulier Instituut en Kenniscentrum Sport & Bewegen op verzoek van de uitvoeringsalliantie van het Nationaal Sportakkoord (ministerie van VWS, Vereniging Sport en Gemeenten en NOC*NSF) hun krachten gebundeld. Met als belangrijkste opdracht voor het Mulier Instituut om de gevolgen van de coronamaatregelen voor de sport te monitoren. Kenniscentrum Sport & Bewegen heeft het platform www.sportencorona.nl ontwikkeld om de beschikbare kennis, data en praktijkvoorbeelden te delen.

¹ Poel, H. van der & Pulles, I. (red.) (2020). [Monitor Sport en corona. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Utrecht: Mulier Instituut.

² Poel, H. van der, Nafzger, P. & Eldert, P. van (red.) (2020). [Monitor Sport en corona II. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Utrecht: Mulier Instituut.

3. Sportverenigingen

Resie Hoeijmakers en Janine van Kalmthout

In dit hoofdstuk beschouwen we de gevolgen van de coronamaatregelen voor sportverenigingen, in het bijzonder de zorgen en veerkracht van sportverenigingen (paragraaf 3.1), de financiële gevolgen (paragraaf 3.2) en het coronabeleid op de sportvereniging (paragraaf 3.3).

Samenvatting en conclusie

In vergelijking met eerdere peilingen maken minder verenigingsbestuurders zich (ernstige) zorgen over de gevolgen van de coronacrisis voor de vereniging. In oktober 2021 maken twee op de tien verenigingsbestuurders zich (ernstige) zorgen over de toekomst van de vereniging. Kijkend naar de aard van de zorgen, worden financiële problemen minder vaak genoemd en betreffen zorgen vaker ledendaling en verlies van vrijwilligers. 3 procent van de verenigingen zegt op omvallen te staan. Dit is vergelijkbaar met het voorjaar van 2021.

Bij vier op de tien verenigingen is het ledental in de afgelopen twaalf maanden (sterk) gedaald. Met name bij zaalsportverenigingen is dit vaak het geval. Van de verenigingen met ledendaling verwacht een deel weer te groeien. Zorgelijk is dat er ook een deel komend jaar een verdere ledendaling verwacht. Bij ongeveer een kwart van de verenigingen is het aantal vrijwilligers in de afgelopen twaalf maanden (sterk) gedaald. Dit aandeel is meer dan verdubbeld ten opzichte van de meting in het voorjaar van 2021.

De meeste sportverenigingen beschouwen zichzelf als financieel (zeer) gezond. Een derde beschouwt zichzelf als financieel minder gezond of financieel redelijk gezond. Een kleine groep verenigingen verwacht door het wegvallen van de steunmaatregelen in financiële problemen terecht te komen. Dit zijn voornamelijk de verenigingen die zichzelf als financieel minder gezond beschouwen.

Sportverenigingen hebben met verschillende protocollen te maken bij het organiseren van sport- en clubactiviteiten. De meeste sportverenigingen geven aan hierbij tegen problemen aan te lopen, zoals problemen bij het controleren van de coronatoegangsbewijzen, het niet met een grote groep binnen bijeen kunnen komen en/of het uitvoeren en handhaven van de anderhalvemeterregel.

Kortom, de financiële impact van de coronacrisis lijkt voor sportverenigingen mee te vallen. Met name zaalsportverenigingen zijn minder financieel gezond. Verenigingen lijken de consequenties van de coronacrisis het meest te voelen door een daling van het aantal leden en/of vrijwilligers. Met name zaalsportverenigingen hebben met ledendaling te maken en voornamelijk veldsportverenigingen beschikken over te weinig vrijwilligers en/of kader. Hoewel een deel van de verenigingen verwacht dat het aantal leden en/of vrijwilligers de komende periode zal verbeteren, blijven dit belangrijke aandachtspunten voor een blijvende toekomst van sportverenigingen.

3.1 Zorgen en veerkracht sportverenigingen

De cijfers over sportverenigingen zijn gebaseerd op een onderzoek onder 1.046 sportverenigingen in Nederland. De dataverzameling heeft van 16 september tot en met 6 oktober 2021 plaatsgevonden.³ Wat betreft de zorgen, veerkracht en financiën zijn de resultaten vergeleken met eerdere peilingen in het voorjaar van 2021 (24 maart t/m 21 april), het najaar van 2020 (25 september t/m 13 oktober), de zomer van 2020 (8 juli t/m 31 augustus) en het voorjaar van 2020 (1 t/m 13 april 2020). Nieuw ten opzichte van de eerdere peilingen is de aandacht voor het coronabeleid van sportverenigingen en de problemen die ze daarbij ondervinden.

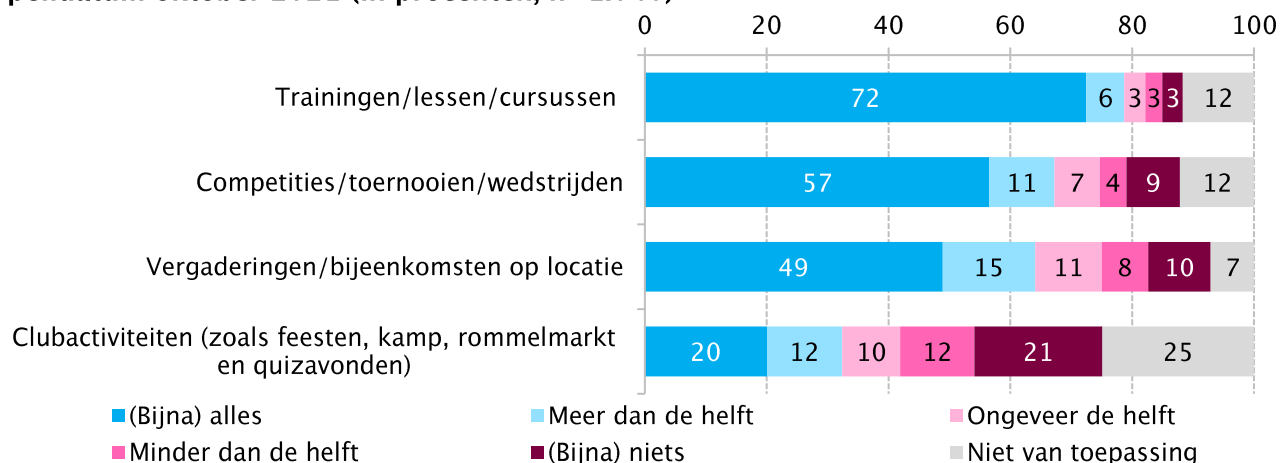
Hervatting verenigingsactiviteiten

De sport- en clubactiviteiten zijn op het moment van de dataverzameling nog niet bij alle sportverenigingen volledig hervat. Bij zeven op de tien verenigingen (72%) zijn (bijna) alle trainingen/lessen/cursussen hervat en bij ongeveer de helft (bijna) alle competities/toernooien/wedstrijden (57%) en vergaderingen/bijeenkomsten op locatie (49%) (zie figuur 3.1). Clubactiviteiten, zoals feesten, kamp, rommelmarkt en quizavonden, zijn in mindere mate hervat: twee op de tien verenigingen (20%) geven aan dat (bijna) alle clubactiviteiten weer volledig plaatsvinden.

In vergelijking met het najaar 2020 zijn sportverenigingen op dit moment in grotere mate ‘geopend’. In het najaar van 2020 waren bij ongeveer de helft van de verenigingen (bijna) alle trainingen/lessen/cursussen hervat (55%), bij een derde (bijna) alle competities/toernooien/wedstrijden (33%), bij één op de acht (bijna) alle vergaderingen/bijeenkomsten (12%) en bij 2 procent (bijna) alle clubactiviteiten.

Kijkend naar de mate waarin verenigingsactiviteiten zijn hervat, zijn minder grote verschillen te zien tussen typen verenigingen dan in het najaar van 2020. Toen waren het vooral zaalsportverenigingen (o.a. judo, basketbal, gymnastiek) en veldsportverenigingen (o.a. voetbal, hockey, tennis) waarbij activiteiten waren hervat. In het najaar van 2021 zijn de verschillen tussen verschillende typen verenigingen minder groot.

Figuur 3.1 Mate waarin sport- en clubactiviteiten bij sportverenigingen zijn hervat, peildatum oktober 2021 (in procenten, n=1.046)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, oktober 2021.

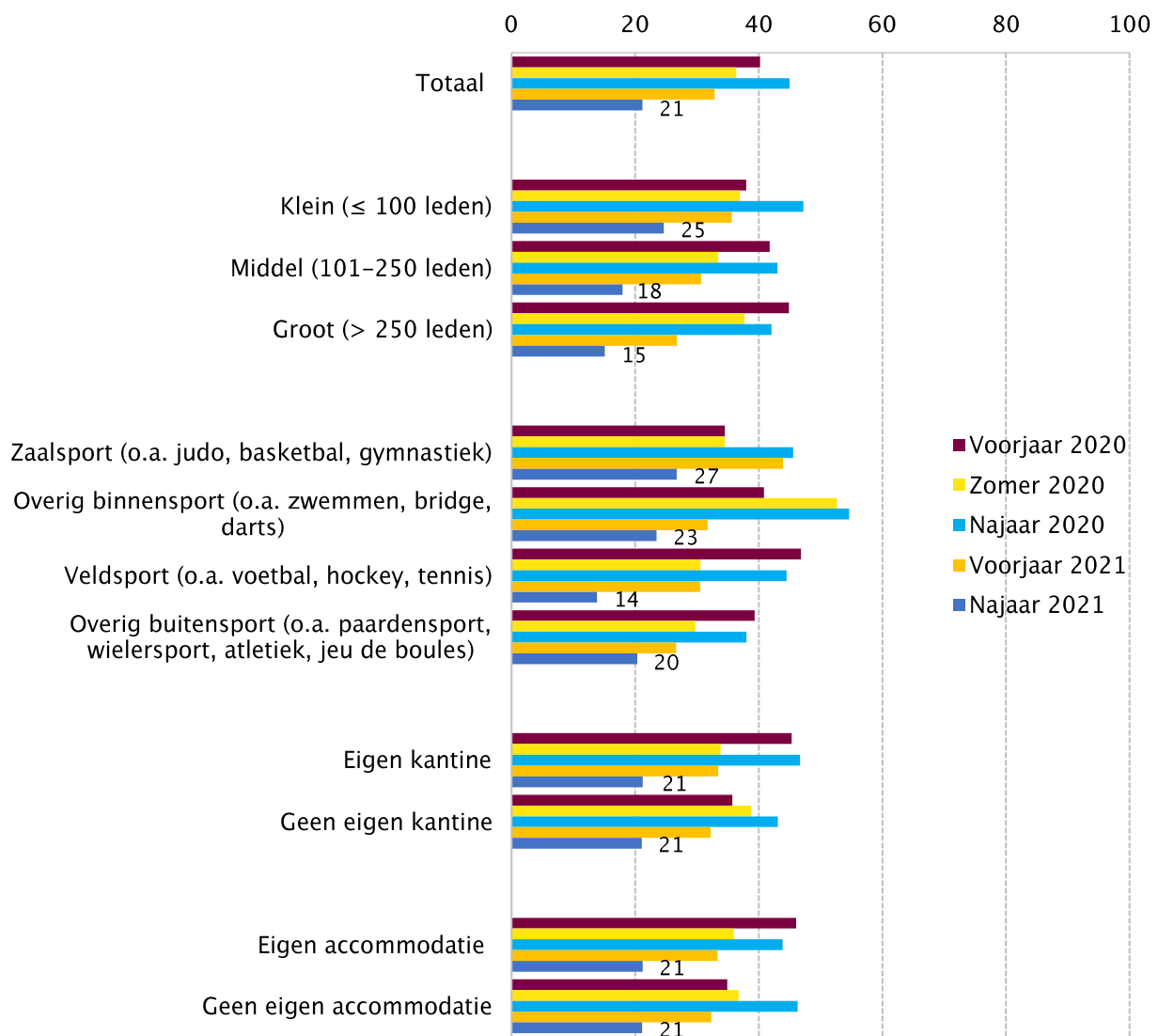
³ In totaal zijn van 481 sportverenigingen in het Verenigingspanel en 565 sportverenigingen via de open link de vragenlijsten geanalyseerd. De sportverenigingen vormen een acceptabele afspiegeling van de totale groep sportverenigingen in Nederland. Om de representativiteit van de steekproef te waarborgen is de steekproef gewogen naar grootte van de vereniging en type sport.

Zorgen bij verenigingen

Ongeveer twee op de tien verenigingsbestuurders (21%) geven aan zich (ernstige) zorgen te maken over de gevolgen van de coronacrisis voor de vereniging (zie figuur 3.2). Zandsportverenigingen (27%), kleine verenigingen (≤ 100 leden, 25%) en overige binnensportverenigingen (o.a. zwemmen, bridge, darts, 23%) maken zich het vaakst (ernstige) zorgen over hun toekomst. Verenigingen maken zich met name (ernstige) zorgen over ledenverlies door opzeggingen en weinig nieuwe aanwas, de daling van het aantal vrijwilligers/kaderleden, verlies aan sociale binding en de verhoogde werkdruk voor vrijwilligers door alle maatregelen.

Vergeleken met eerdere peilingen maken minder verenigingsbestuurders zich (ernstige) zorgen over de toekomst van de vereniging dan in het voorjaar van 2021 (33%), het najaar van 2020 (45%), de zomer van 2020 (36%) en het voorjaar van 2020 (40%). Kijkend naar de aard van de zorgen, worden financiële problemen minder vaak genoemd en betreffen zorgen vaker ledendaling en verlies van vrijwilligers.

Figuur 3.2 Aandeel sportverenigingen dat zich (ernstige) zorgen maakt over de gevolgen van de coronacrisis voor de vereniging, voorjaar 2020 (n=3.256), zomer 2020 (n=456), najaar 2020 (n=1.141), voorjaar 2021 (n=1.619) en najaar 2021 (n=1.046), uitgesplitst naar kenmerken vereniging (in procenten)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, april 2020, juli/augustus 2020, oktober 2020, april 2021, oktober 2021.

Veerkracht en continuïteit verenigingen

Met veerkracht wordt het vermogen van de vereniging bedoeld om de impact van de coronacrisis te absorberen en terug te veren naar de situatie van voor de coronacrisis. Drie kwart van de verenigingen (75%) geeft aan vertrouwen te hebben in de veerkracht van de vereniging om de gevolgen van de coronacrisis te overleven. Dat is meer dan in het voorjaar van 2021 (72%), het najaar van 2020 (66%), de zomer van 2020 (73%) en het voorjaar van 2020 (67%). Over het algemeen hebben zaalsportverenigingen (o.a. judo, basketbal, gymnastiek, 65%), kleine verenigingen (≤ 100 leden, 68%) en overige binnensportverenigingen (o.a. zwemmen, bridge, darts, 70%) het minste vertrouwen in de veerkracht van de vereniging.

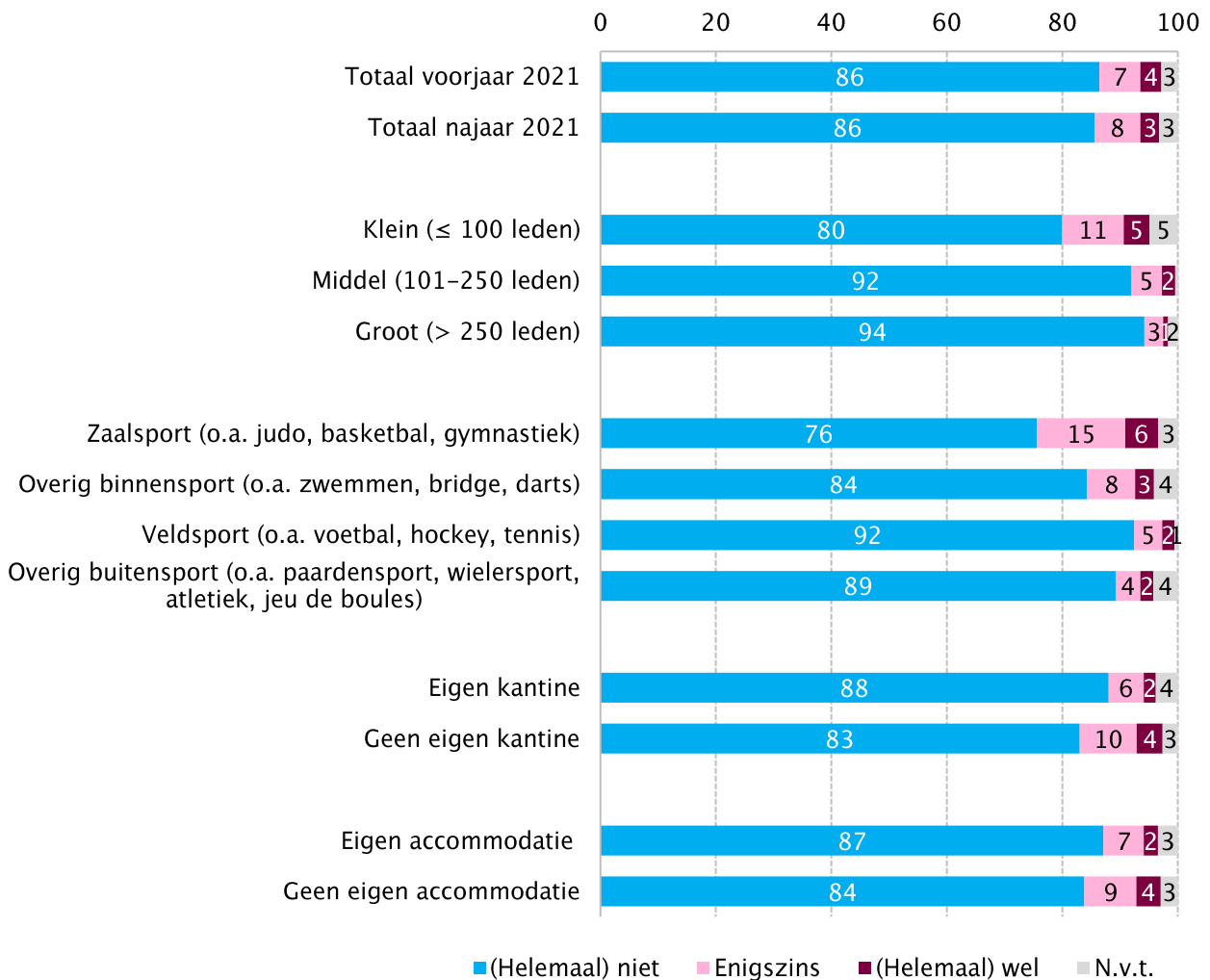
In oktober 2021 zegt 3 procent van de verenigingen op omvallen te staan en 8 procent enigszins op omvallen te staan (zie figuur 3.3). Dit is vergelijkbaar met het voorjaar van 2021 (4% (helemaal) wel en 7% enigszins). Het zijn wederom voornamelijk zaalsportverenigingen (6% (helemaal) wel en 15% enigszins) en kleine verenigingen (≤ 100 leden, 5% (helemaal) wel en 11% enigszins) die aangeven op omvallen te staan. Het aandeel zaalsportverenigingen en kleine verenigingen dat op omvallen staat, is ten opzichte van het voorjaar 2021 gestegen. Begin april 2021 gaf van de kleine verenigingen (≤ 100 leden) 5 procent aan (helemaal) wel en 9 procent enigszins op omvallen te staan. Bij zaalsportverenigingen gaf 6 procent aan (helemaal) wel en 9 procent enigszins op omvallen te staan.

Wanneer gevraagd wordt hoe lang sportverenigingen de continuïteit van de vereniging kunnen waarborgen gegeven de huidige beperkende coronamaatregelen en het pakket aan steunmaatregelen, verwacht 2 procent van de verenigingen binnen vijf maanden te zijn opgeheven (zie figuur 3.4). 7 procent verwacht de continuïteit van de vereniging tussen de zes en twaalf maanden te kunnen waarborgen. Dit is verbeterd ten opzichte van het voorjaar van 2021, toen twee op de tien verenigingen (20%) verwachtten niet langer dan twaalf maanden te kunnen blijven voortbestaan. Verenigingen die verwachtten korter dan twaalf maanden te kunnen blijven voortbestaan geven met name aan dat ledenverlies en/of de financiële situatie doorslaggevend gaat zijn.

Ook vóór de coronacrisis maakten sportverenigingen zich zorgen over de toekomst. In het voorjaar van 2019 gaf één op de tien verenigingen aan weinig vertrouwen te hebben en de toekomst van hun vereniging (zeer) somber in te zien. Kleine verenigingen (≤ 100 leden, 15%), binnensportverenigingen (12%) en verenigingen zonder eigen accommodatie (16%) waren vaker negatief over hun toekomst dan andere verenigingen. Meer dan de helft van de verenigingen die pessimistisch waren over de toekomst (52%) zag de ledendaling en/of het behoud van leden als grootste uitdaging voor de toekomst van de vereniging.⁴

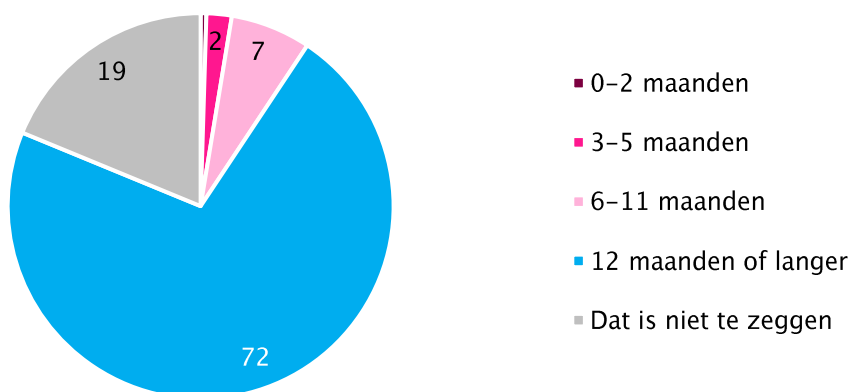
⁴ Hoeijmakers, R. & Van Kalmthout, J. (2019). [Hoe zien sportverenigingen hun toekomst? De grootste uitdagingen voor sportclubs](#). Mulier Instituut.

Figuur 3.3 Mate waarin sportverenigingen op het punt van omvallen staan in najaar 2021 (n=1.046) en voorjaar 2021 (n=1.619) uitgesplitst naar kenmerken vereniging in najaar 2021 (in procenten)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, april 2021, oktober 2021.

Figuur 3.4 Termijn waarop sportverenigingen de continuïteit van de vereniging verwachten te kunnen waarborgen gegeven de huidige beperkende coronamaatregelen en het huidige pakket aan steunmaatregelen, peildatum oktober 2021 (in procenten, n=1.046)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, oktober 2021.

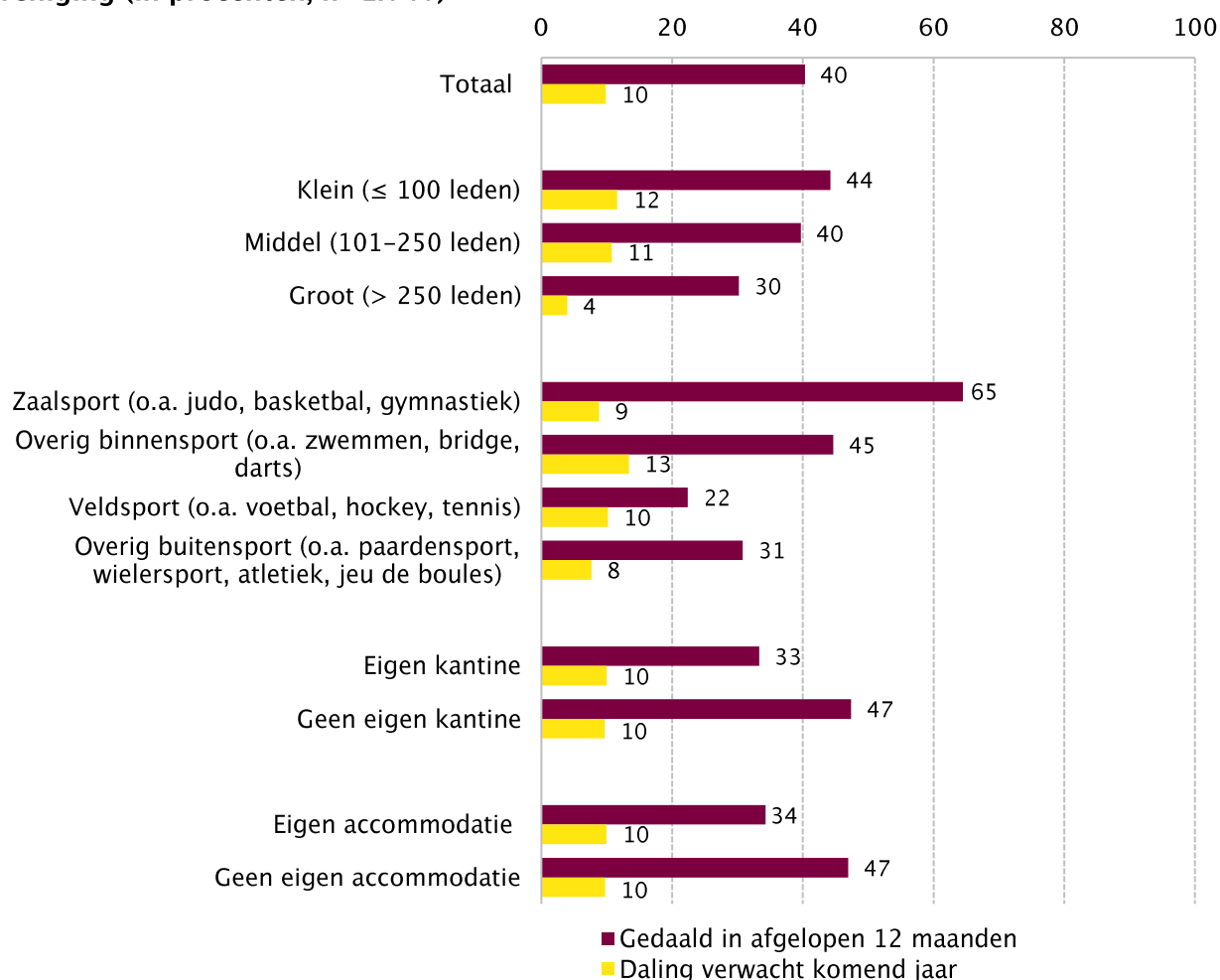
Gevolgen ledenontwikkeling

Bij vier op de tien verenigingen (40%) is het ledental in de afgelopen twaalf maanden (sterk) gedaald (zie figuur 3.5). Bij vier op de tien verenigingen (42%) is het ledental gelijk gebleven en bij ongeveer één op de zes (17%) is het (sterk) gestegen. Van de verenigingen met ledendaling geven negen op de tien verenigingen (92%) aan dat de ledendaling deels (30%), voornamelijk (27%) of heel erg (34%) aan de coronacrisis kan worden toegeschreven. Dit lijkt te betekenen dat de coronacrisis voor een deel van de verenigingen de oorzaak van het ledenverlies is, terwijl de coronacrisis bij andere verenigingen de trend van ledenverlies heeft versterkt. Met name zaalsportverenigingen (65%), overige binnensportverenigingen (45%), verenigingen zonder eigen kantine (47%), verenigingen zonder eigen accommodatie (47%) en kleine verenigingen (≤ 100 leden, 44%) hebben met (sterke) ledendaling te maken.

Van de verenigingen met een ledendaling heeft 42 procent meer dan 20 procent van het ledenbestand verloren. Bij een derde van de verenigingen met ledendaling heeft in het afgelopen jaar een ledendaling van 10 tot 20 procent van het ledenbestand plaatsgevonden. Zaalsportverenigingen, overige binnensportverenigingen, verenigingen zonder eigen kantine, verenigingen zonder eigen accommodatie en kleine verenigingen (≤ 100 leden) hebben niet alleen het vaakst met ledendaling te maken, maar hebben ook relatief de meeste leden verloren. Ook op basis van de ledentallen van sportbonden kan geconcludeerd worden dat de binnensport hard door de coronacrisis geraakt wordt (tabel B2.2).

Verenigingen met een ledendaling maken zich vaker (ernstige) zorgen (37%) om de gevolgen van de coronacrisis dan verenigingen waar het ledenaantal gelijk is gebleven (12%) of is gestegen (8%).

Figuur 3.5 Ontwikkeling van het ledental bij sportverenigingen in het afgelopen jaar en de verwachting voor komend jaar, peildatum oktober 2021, uitgesplitst naar kenmerken vereniging (in procenten, n=1.046)

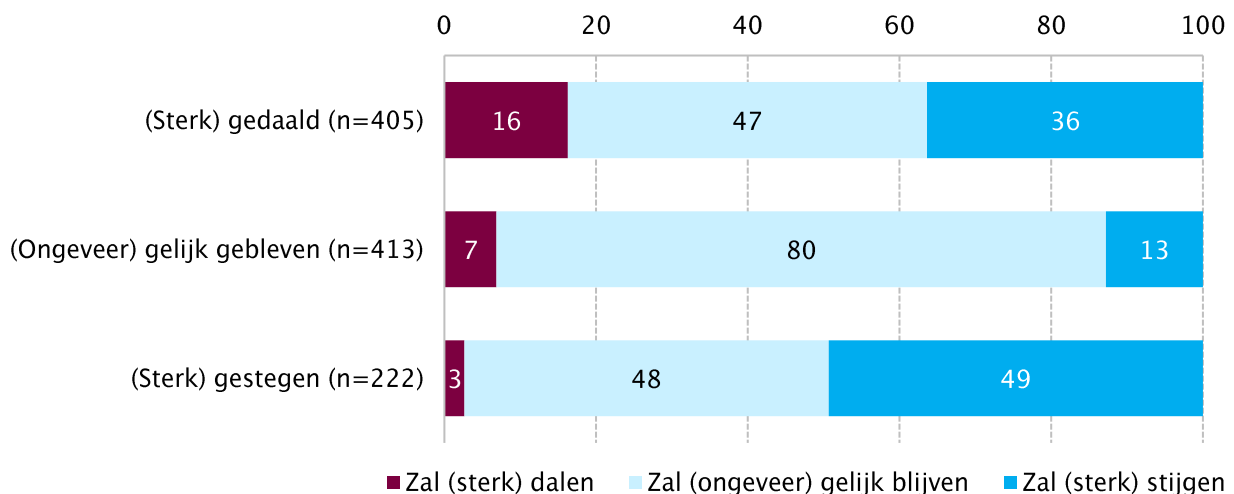

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, oktober 2021.

Van de verenigingen met ledenstijging (17%) geeft ongeveer de helft (45%) aan dat deze deels (28%), voornamelijk (13%) of heel erg (4%) aan de coronacrisis kan worden toegeschreven. Met name veldsportverenigingen (35%) en grote verenigingen (> 250 leden, 32%) hebben afgelopen jaar een ledenstijging doorgemaakt. Van de verenigingen met een ledenstijging heeft ongeveer één op de drie een groei van 5 tot 10 procent (32%) en één op de drie een groei van 10 tot 20 procent (32%) van het ledenbestand doorgemaakt.

Drie op de tien verenigingen (29%) verwachten komend jaar een (verdere) groei van het ledenbestand. Eén op de tien verenigingen (10%) verwacht komend jaar een (verdere) krimp van het ledenbestand (zie figuur 3.5). Positief is dat van de verenigingen met ledendaling een derde (36%) verwacht komend jaar te groeien (zie figuur 3.6). 16 procent van de verenigingen met ledendaling verwacht komend jaar een verdere daling.

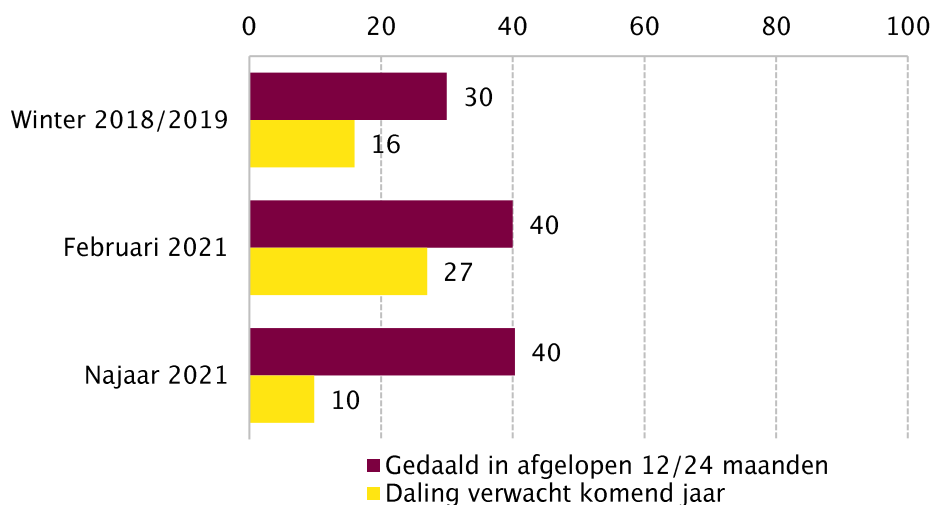
Figuur 3.6 Verwachte ontwikkeling van het ledental bij sportverenigingen, afgezet naar de ontwikkeling van het ledenbestand in het afgelopen jaar, peildatum oktober 2021 (in procenten, n=1.040)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, oktober 2021.

Wanneer de ontwikkeling van het ledenbestand en de verwachting voor komend jaar wordt vergeleken met een meting vóór de coronacrisis (in de winter van 2018/2019), blijkt dat het aandeel verenigingen met ledendaling is toegenomen (van 30% in 2019 naar 40% in 2021) (zie figuur 3.7). Opvallend is dat het aandeel verenigingen dat komend jaar een ledendaling verwacht, is afgenomen (van 16% in de winter van 2018/2019 naar 10% in het najaar van 2021). Ook opvallend is dat het aandeel verenigingen dat een ledendaling verwacht is afgenomen in vergelijking met februari 2021 (van 27% in februari 2021 naar 10% in het najaar van 2021). Dit lijkt te betekenen dat verenigingen positiever zijn over de toekomst of het gevoel hebben dat ze voornamelijk trouwe leden hebben overgehouden.

Figuur 3.7 Ontwikkeling van het ledental bij sportverenigingen in het afgelopen jaar/de afgelopen twee jaar en de verwachting voor komend jaar, najaar 2021 (n=1.046), februari 2021 (n=549), winter 2018/2019 (n=442) (in procenten)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, oktober 2021, februari 2021, winter 2018/2019.

Gevolgen vrijwilligers en kaderleden

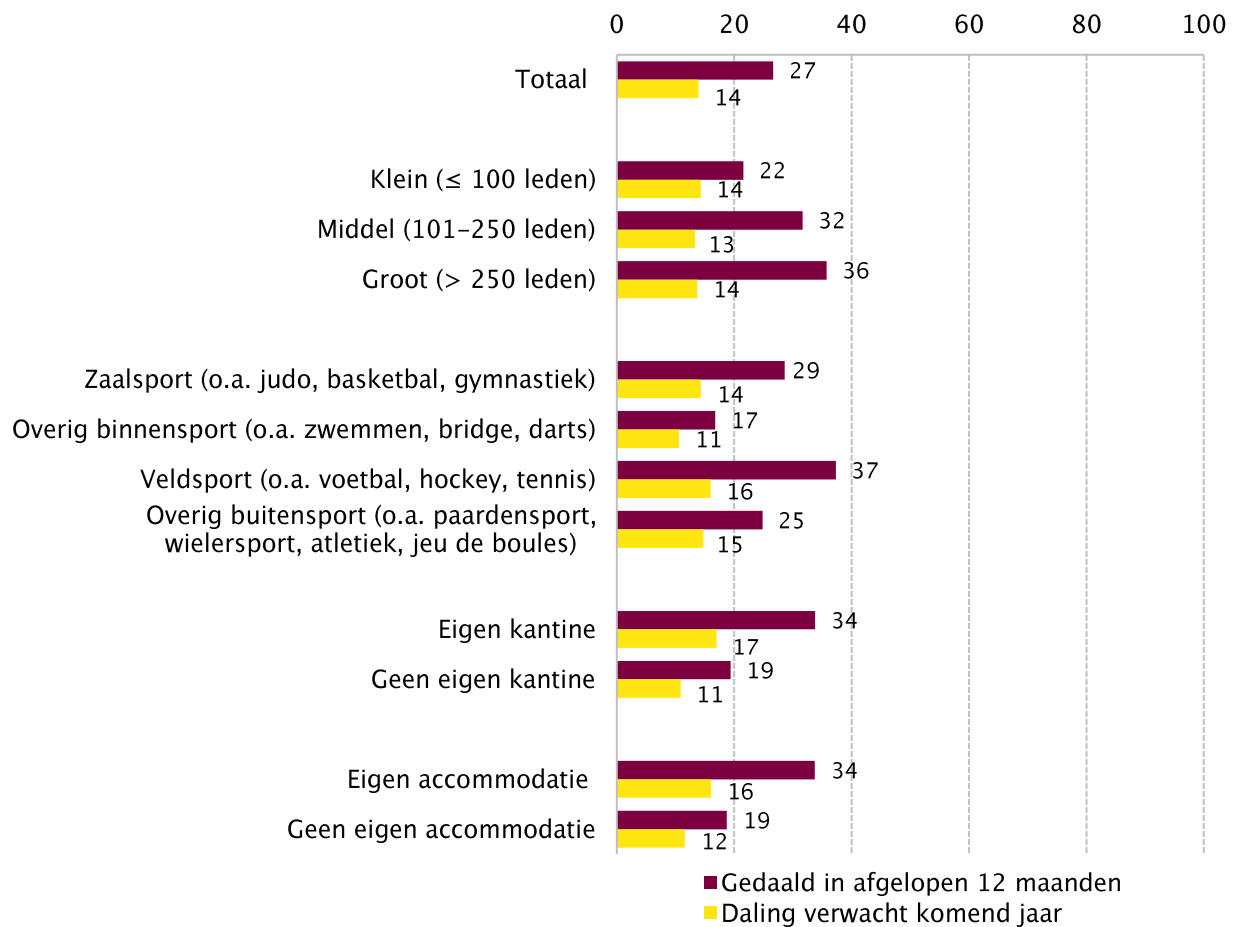
Ruim een derde van de verenigingen (35%) beschikt momenteel over (veel) te weinig vrijwilligers en/of kader. Dit zijn voornamelijk veldsportverenigingen (50%), grote verenigingen (>250 leden, 49%) en zaalsportverenigingen (41%). Verenigingen geven voornamelijk aan een tekort aan vrijwilligers en/of kaderleden te ervaren bij het uitvoeren van bestuursfuncties en op het gebied van trainers/coaches.

Bij ongeveer een kwart van de verenigingen (27%) is het aantal vrijwilligers in de afgelopen twaalf maanden (sterk) gedaald (zie figuur 3.8). Bij twee derde (67%) is het aantal vrijwilligers gelijk gebleven en bij 3 procent is het (sterk) gestegen. Het aandeel verenigingen dat aangeeft in het afgelopen jaar een daling van het aantal vrijwilligers te hebben ondervonden is meer dan verdubbeld ten opzichte van de meting in het voorjaar van 2021. Toen gaf 12 procent van de verenigingen dit aan.

Van de verenigingen met een daling van het aantal vrijwilligers geven negen op de tien verenigingen (88%) aan dat de daling deels (39%), voornamelijk (32%) of heel erg (17%) aan de coronacrisis kan worden toegeschreven. Dit lijkt te betekenen dat de coronacrisis voor een deel van de verenigingen de oorzaak van het verlies van vrijwilligers is, terwijl de coronacrisis bij andere verenigingen de trend van het verlies aan vrijwilligers heeft versterkt. Veldsportverenigingen (37%), grote verenigingen (>250 leden, 36%), verenigingen met een eigen accommodatie (34%) en verenigingen met een eigen kantine (34%) hebben het vaakst met een daling van het aantal vrijwilligers te maken. Verenigingen waar het aantal vrijwilligers daalt, maken zich vaker (ernstige) zorgen (41%) om de gevolgen van de coronacrisis dan verenigingen waar het aantal vrijwilligers gelijk is gebleven (14%) of (sterk) is gestegen (0%).

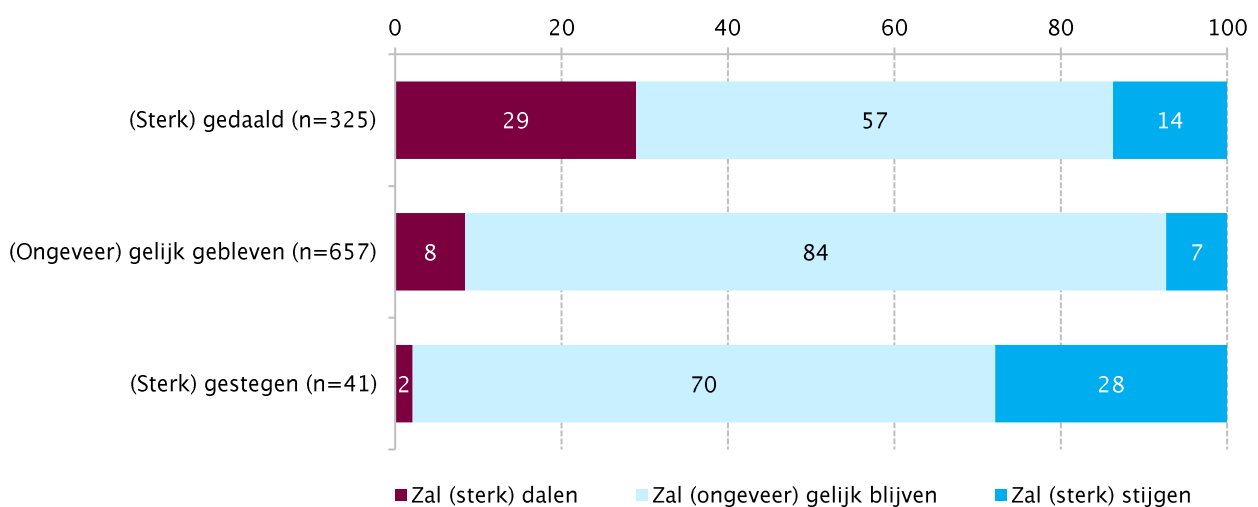
Eén op de zeven verenigingen (14%) verwacht komend jaar een (verdere) (sterke) daling van het aantal vrijwilligers (zie figuur 3.8). Dit geldt voornamelijk voor verenigingen met een eigen kantine (17%), verenigingen met een eigen accommodatie (16%) en veldsportverenigingen (16%). Eén op de tien verenigingen (10%) verwacht komend jaar een stijging van het aantal vrijwilligers. Zorgelijk is dat van de verenigingen met een daling van het aantal vrijwilligers 14 procent verwacht dat het aantal vrijwilligers het komend jaar zal stijgen. Drie op tien verenigingen (29%) met een daling verwacht het komend jaar een verdere daling (zie figuur 3.9).

Figuur 3.8 Ontwikkeling van het aantal vrijwilligers bij sportverenigingen in het afgelopen jaar en de verwachting voor komend jaar, peildatum oktober 2021, uitgesplitst naar kenmerken vereniging (in procenten, n=1.046)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, oktober 2021.

Figuur 3.9 Verwachte ontwikkeling van het aantal vrijwilligers/kaderleden bij sportverenigingen, afgezet tegen de ontwikkeling van het aantal vrijwilligers/kaderleden in het afgelopen jaar, peildatum oktober 2021 (in procenten, n=1.023)

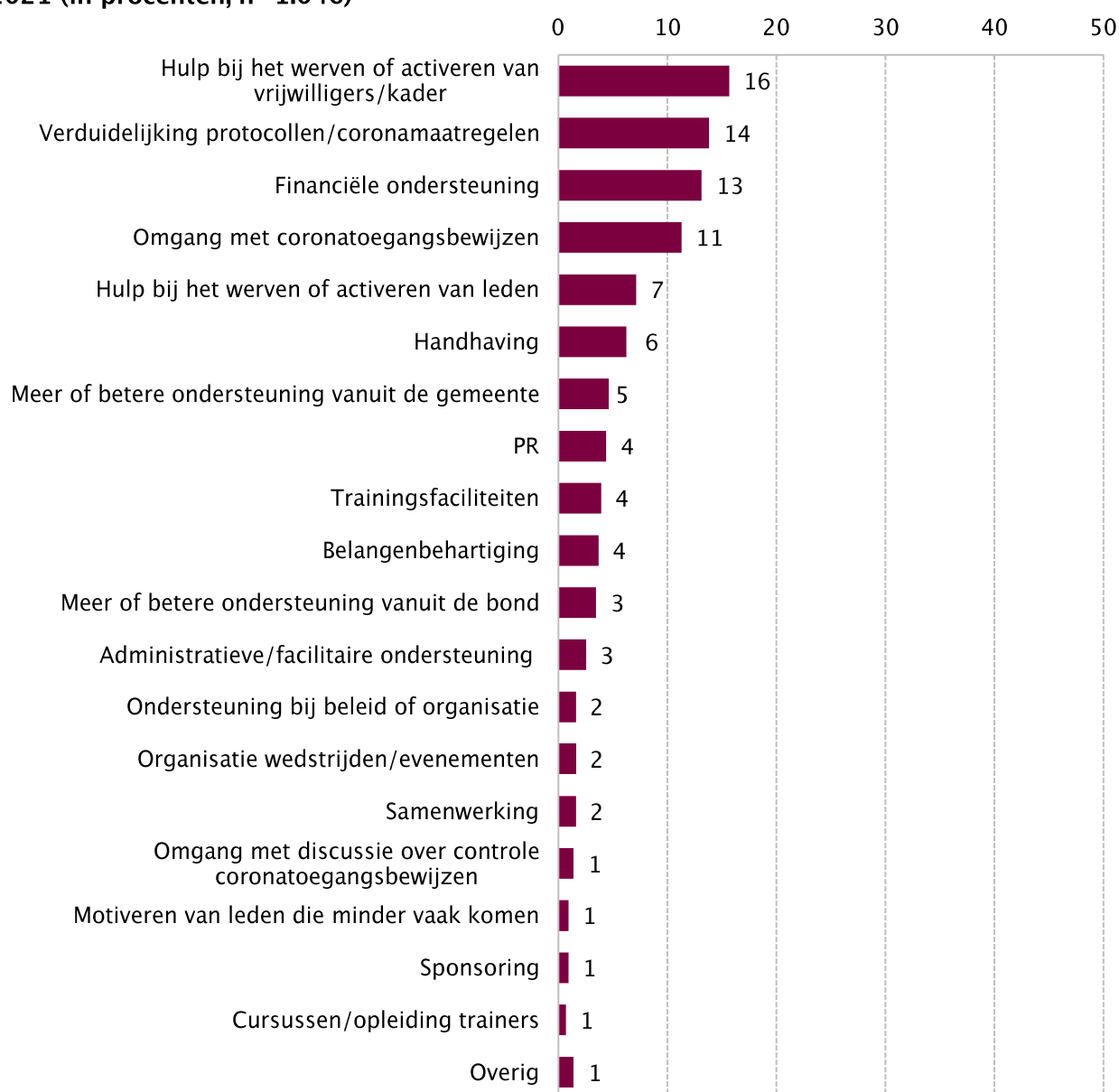

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, oktober 2021.

Gewenste ondersteuning

Eén op de drie sportverenigingen (30%) geeft aan behoefte te hebben aan ondersteuning vanuit de sportbond, gemeente of andere organisaties. De helft van de verenigingen (48%) heeft geen behoefte aan ondersteuning. Met name verenigingen die zich (ernstige) zorgen maken over de gevolgen van de coronacrisis (46%), grote verenigingen (> 250 leden, 39%), middelgrote verenigingen (101-250 leden, 34%) en veldsportverenigingen (34%) hebben behoefte aan ondersteuning. De ondersteuningsbehoefte heeft met name betrekking op hulp bij het werven of activeren van vrijwilligers/kaderleden (16%), verduidelijking van of tips bij coronamaatregelen en/of protocollen (14%), financiële ondersteuning (13%) en hulp bij de omgang met de coronatoegangsbewijzen (11%) (zie figuur 3.10).

Figuur 3.10 Genoemde ondersteuningsbehoefte door sportverenigingen, peildatum oktober 2021 (in procenten, n=1.046)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, oktober 2021.

3.2 Financiële gevolgen

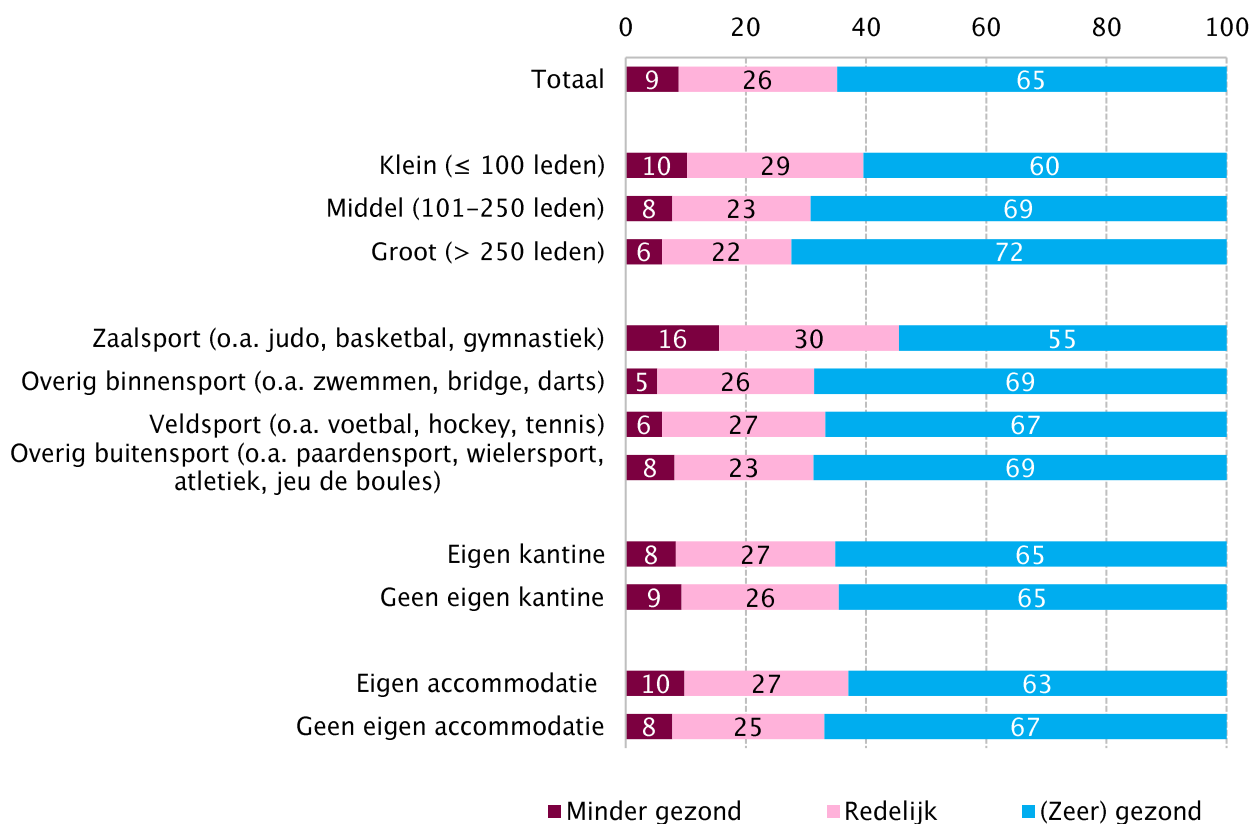
Financiële positie sportverenigingen

Sportverenigingen zijn gevraagd om hun eigen financiële positie te beoordelen. Twee derde (65%) beschouwt zichzelf als financieel (zeer) gezond (zie figuur 3.11). Een derde beschouwt zichzelf als financieel minder gezond (10%) of financieel redelijk gezond (26%). Met name zaalsportverenigingen (16%), verenigingen met een eigen accommodatie (10%) en kleine verenigingen (≤ 100 leden, 10%) omschrijven zichzelf vaker als financieel minder gezond. Verenigingen die zichzelf als financieel minder gezond omschrijven, maken zich vaker (ernstige) zorgen om de gevolgen van de coronacrisis (62%) dan verenigingen die redelijk gezond (31%) of (zeer) gezond zijn (12%).

Vergeleken met een meting vóór de coronacrisis (in de winter van 2018/2019) is het aandeel verenigingen dat zichzelf als financieel minder gezond (van 7% in 2019 naar 9% in het najaar van 2021) of redelijk gezond (van 22% in 2019 naar 26% in het najaar van 2021) beschouwt, licht toegenomen (zie figuur 3.12). In vergelijking met februari 2021 is de financiële positie van sportverenigingen stabiel.

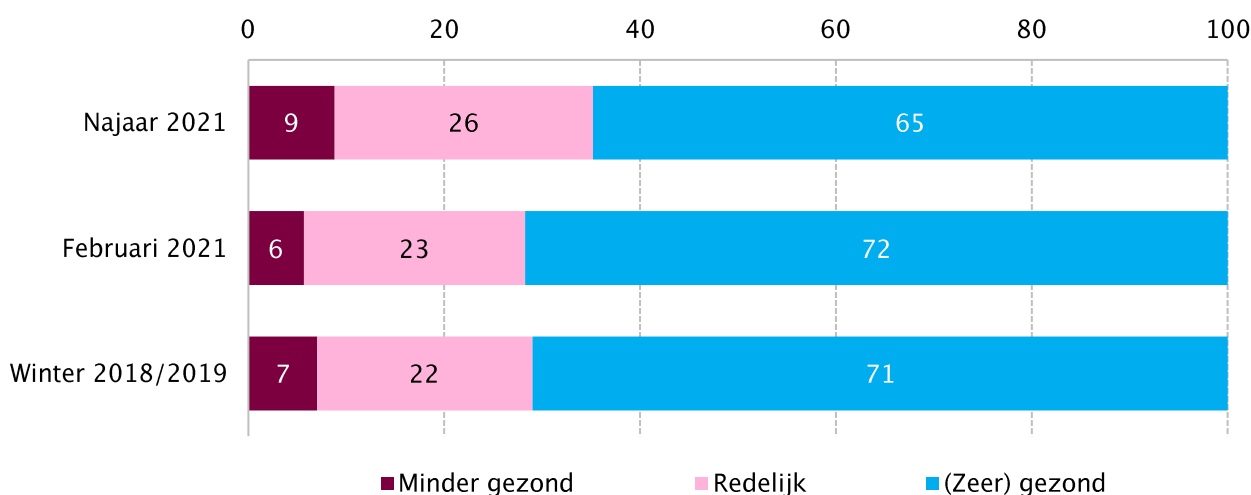
Van de sportverenigingen die beschikken over een eigen sportaccommodatie en/of kantine, geeft één op de drie (33%) aan door de coronacrisis (geplande) investeringen in bouw en/of onderhoud van de sportaccommodatie en/of kantine te hebben uitgesteld. Dit betreft voornamelijk het onderhoud van de sportaccommodatie (17%), energiebesparende maatregelen en/of duurzame energieopwekking (16%), het onderhoud van de kantine (10%) en het verbouwen van de sportaccommodatie (8%) en/of kantine (5%).

Figuur 3.11 Eigen beoordeling financiële positie sportverenigingen, peildatum oktober 2021, uitgesplitst naar kenmerken vereniging (in procenten; n=1.046)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, oktober 2021.

Figuur 3.12 Eigen beoordeling financiële positie sportverenigingen, najaar 2021 (n=1.046), februari 2021 (n=549), winter 2018/2019 (n=442) (in procenten)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, winter 2018/2019, februari 2021, oktober 2021.

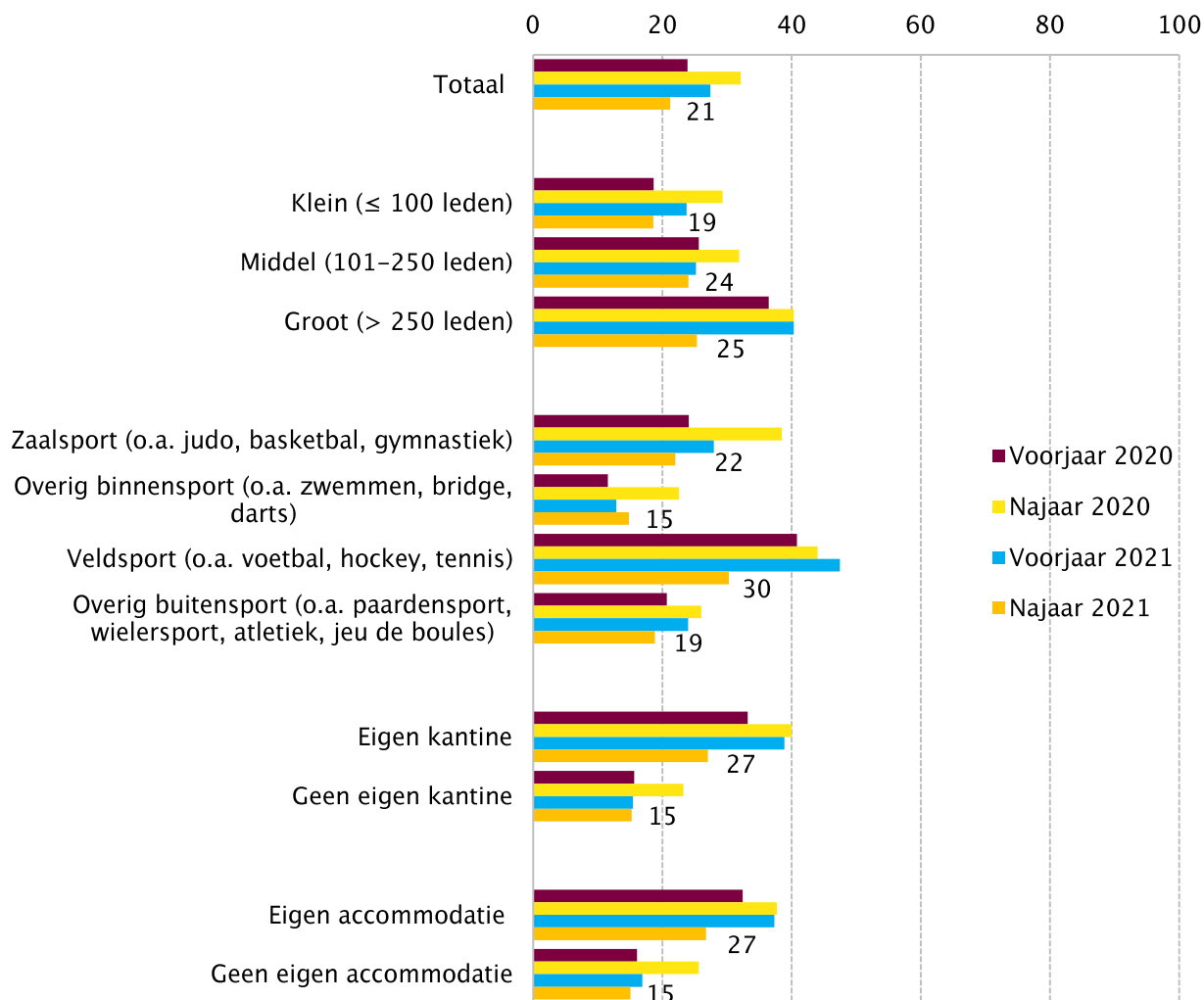
Gebruik financiële steunmaatregelen overheid

Begin april 2020 gaf ongeveer een kwart van de sportverenigingen in Nederland (24%) aan dat steunmaatregelen, hulp of ondersteuning essentieel zouden zijn om als vereniging de coronacrisis te kunnen overleven. In oktober 2020 was dit licht gestegen naar een derde van de verenigingen (32%). In het voorjaar van 2021 was dit aandeel weer licht gedaald naar ongeveer een kwart (27%), en in het najaar van 2021 is het verder gedaald naar ongeveer twee op de tien verenigingen (21%, zie figuur 3.13). Dit zijn met name veldsportverenigingen (30%), verenigingen met een eigen kantine (27%), verenigingen met een eigen accommodatie (27%) en grote verenigingen (> 250 leden, 25%). In vergelijking met het voorjaar van 2021 zijn alleen overige binnensportverenigingen steunmaatregelen, hulp of ondersteuning vaker essentieel gaan achten voor het overleven van hun vereniging.

Verenigingen konden gebruik maken van verschillende steunmaatregelen. 48 procent van de verenigingen geeft aan in 2020 (46%) en/of 2021 (37%) gebruik te hebben gemaakt van de financiële steun van de Rijksoverheid of gemeente (zie figuur 3.14). Met name veldsportverenigingen (91%), grote verenigingen (> 250 leden), verenigingen met een eigen kantine (73%) en verenigingen met een eigen accommodatie (69%) hebben gebruik gemaakt van financiële steunmaatregelen van de overheid. Dit zijn overwegend de verenigingen die aangeven dat steunmaatregelen/hulp/ondersteuning essentieel zijn om te overleven. Van de verenigingen die aangeven dat steunmaatregelen/hulp/ondersteuning essentieel zijn om te overleven, heeft 77 procent gebruik gemaakt van financiële steun van de overheid.

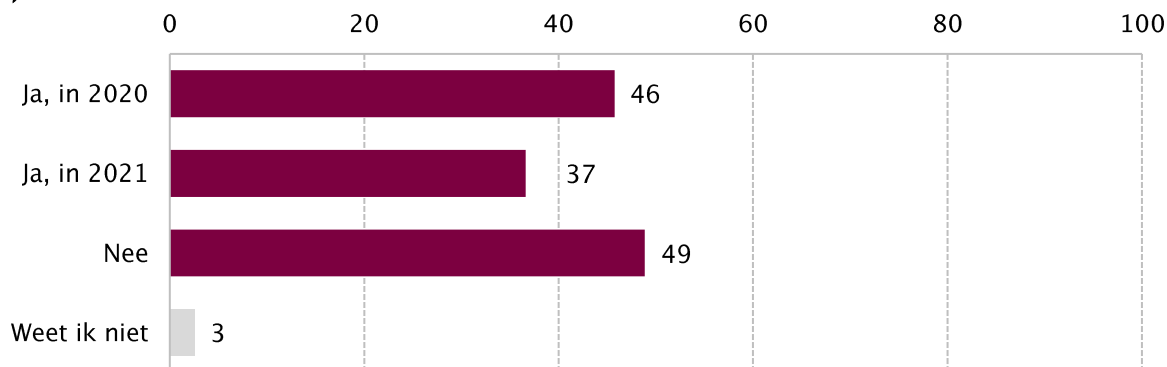
Vanaf 1 oktober 2021 stoppen naar verwachting de financiële steunmaatregelen van de overheid. Ongeveer één op de tien verenigingen (11%) verwacht door het wegvallen van de steunmaatregelen in financiële problemen terecht te komen (2%) of enigszins in financiële problemen terecht te komen (9%). Dit zijn voornamelijk de verenigingen die zichzelf als minder gezond beschouwen. 84 procent van de verenigingen verwacht met het wegvallen van de steunmaatregelen niet in financiële problemen te komen.

Figuur 3.13 Aandeel verenigingen waarvoor steunmaatregelen/hulp/ondersteuning essentieel zijn om te overleven, voorjaar 2020 (n=3.256), najaar 2020 (n=1.141), voorjaar 2021 (n=1.619) en najaar 2021 (n=1.046), uitgesplitst naar kenmerken vereniging (in procenten)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, april 2020, juli/augustus 2020, oktober 2020, april 2021, oktober 2021.

Figuur 3.14 Aandeel verenigingen dat in 2020 en/of 2021 gebruik heeft gemaakt van financiële steunmaatregelen van de overheid, peildatum oktober 2021 (in procenten, n=1.046)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, oktober 2021.

3.3 Omgang coronamaatregelen in de sportvereniging

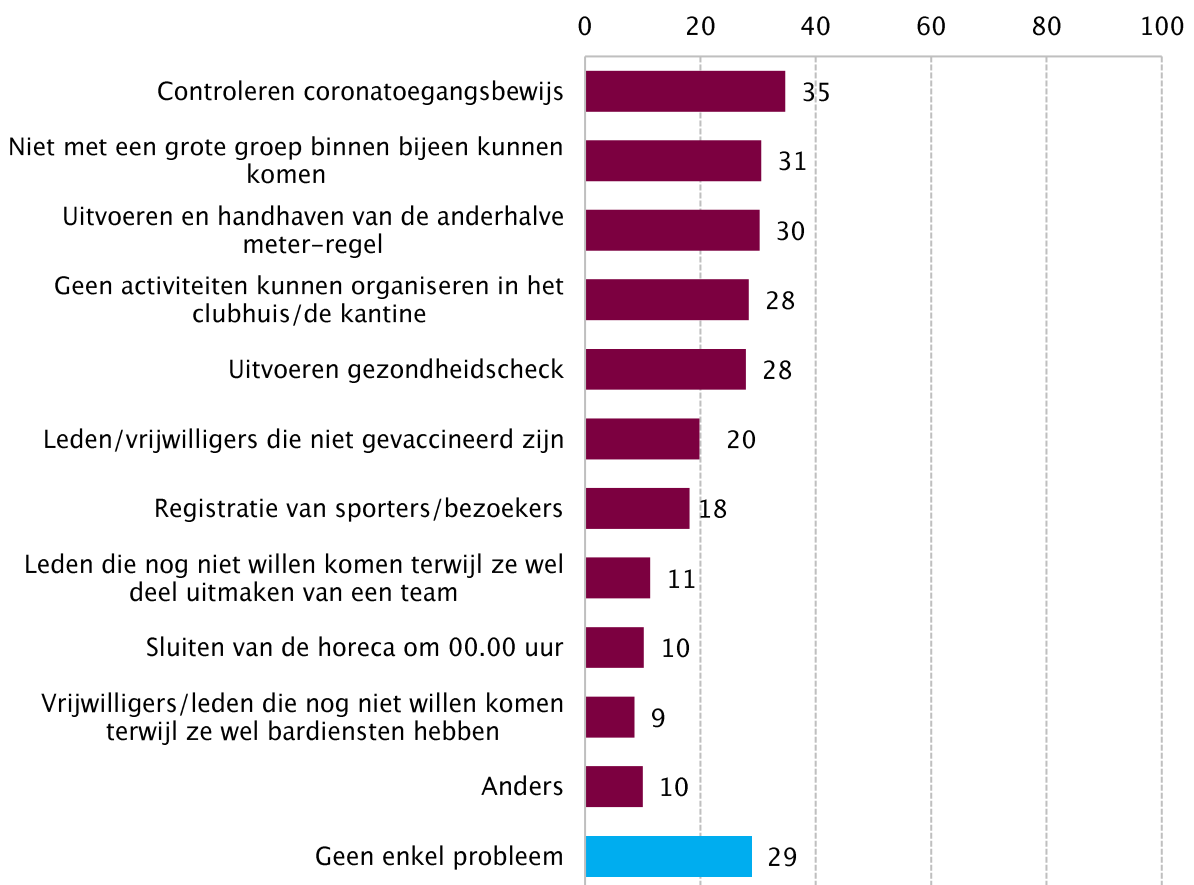
Problemen omtrent protocollen en vaccinatiegraad

Sportverenigingen hebben met verschillende protocollen te maken bij het organiseren van sport- en clubactiviteiten. Zeven op de tien sportverenigingen (71%) geven aan hierbij tegen problemen aan te lopen (zie figuur 3.15). Veldsportverenigingen (87%), grote verenigingen (>250 leden, 84%), verenigingen met een eigen kantine (81%) en verenigingen met een eigen accommodatie (80%) ervaren het vaakst problemen met de coronamaatregelen bij het organiseren van sport- en clubactiviteiten.

Ongeveer een derde van de verenigingen ervaart problemen bij het controleren van de coronatoegangsbewijzen (35%), het niet met een grote groep binnen bijeen kunnen komen (31%) en het uitvoeren en handhaven van de anderhalvemeterregel (30%). Daarnaast ondervinden verenigingen problemen omdat ze geen activiteiten kunnen organiseren in het clubhuis/de kantine (28%), bij het uitvoeren van de gezondheidscheck (28%), met leden/vrijwilligers die niet gevaccineerd zijn (20%) en bij de registratie van sporters/bezoekers (18%).

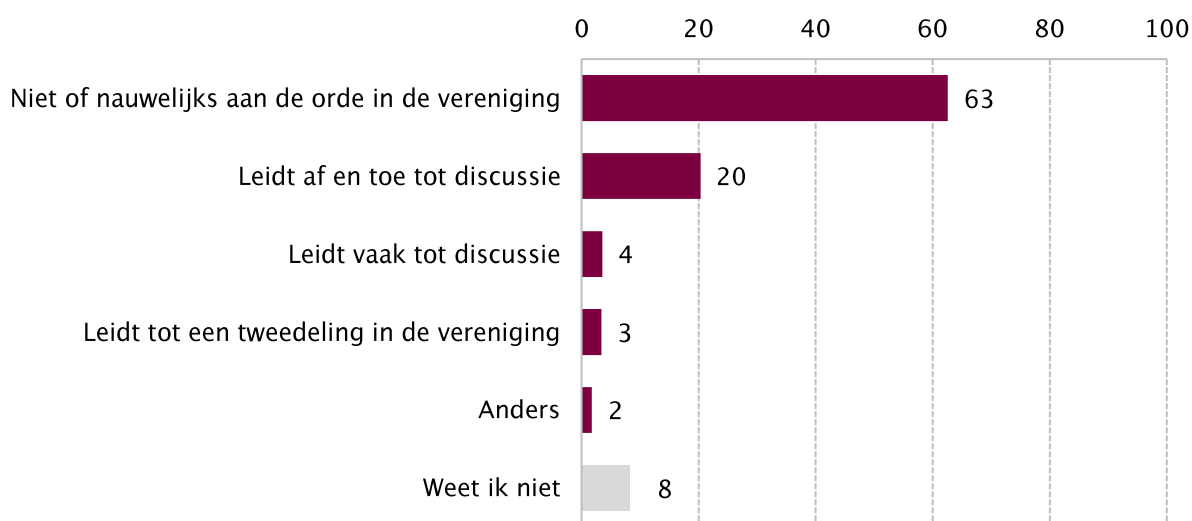
Bij de meeste verenigingen leidt de vaccinatie van leden/vrijwilligers niet of nauwelijks tot discussie (63%) (zie figuur 3.16). Bij ongeveer een kwart van de verenigingen (27%) leidt vaccinatie af en toe tot discussie (20%), vaak tot discussie (4%) of zelfs tot een tweedeling binnen de vereniging (3%). De verenigingen waar discussie heeft plaatsgevonden geven met name aan dat dit gaat over het wel of niet controleren van een coronatoegangsbewijs en over de keuzevrijheid van leden. Bestuurders staan niet altijd achter de verplichte controle van coronatoegangsbewijzen en/of willen niet (meer) leden verliezen die niet gevaccineerd zijn.

Figuur 3.15 Ervaren problemen met de coronamaatregelen bij het organiseren van sport- en clubactiviteiten, peildatum oktober 2021 (in procenten, n=1.046)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, oktober 2021.

Figuur 3.16 Discussie in de vereniging vanwege de vaccinatie van leden en vrijwilligers/kader, peildatum oktober 2021 (in procenten, n=1.046)

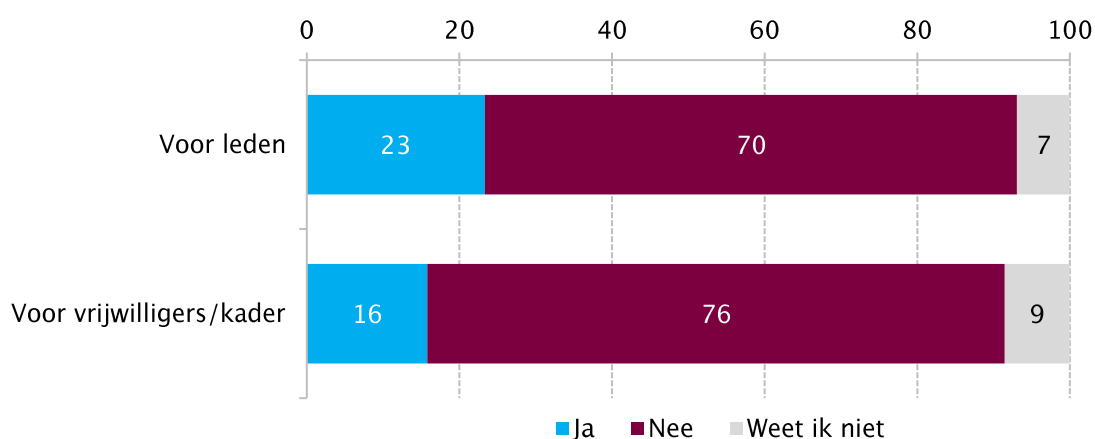

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, oktober 2021.

Coronabeleid op de sportvereniging

Ongeveer twee op de tien verenigingen hebben beleid of regelgeving over coronavaccinatie, negatieve coronatests of herstelbewijzen voor leden (zie figuur 3.17). Het gaat hierbij meestal om het opstellen van een coronaprotocol voor de vereniging. De meeste verenigingen geven aan de regels van de Rijksoverheid, het RIVM, de gemeente, NOC*NSF en/of de sportbond te volgen. 16 procent van de verenigingen heeft beleid of regelgeving over coronavaccinatie, negatieve coronatests of herstelbewijzen voor vrijwilligers/kaderleden (zie figuur 3.17). Deze verenigingen geven veelal aan dat het om dezelfde protocollen gaat als voor leden. Ook hierbij noemen de meeste verenigingen dat ze de regels van de Rijksoverheid, het RIVM, de gemeente, NOC*NSF en/of de sportbond volgen.

Figuur 3.17 Aandeel verenigingen met beleid of regelgeving over coronavaccinatie, negatieve coronatests of herstelbewijzen voor leden en vrijwilligers/kader, peildatum oktober 2021 (in procenten, n=1.046)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, oktober 2021.

Mulier Instituut | Sportonderzoek voor beleid en samenleving
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl